

Alt ov ofta eri eg flov yvir at vera føroyingur ☺

Tað er ikki tí, eg eri fødd her á landi; men vegna atburðin hjá ávísimum føroyskum fyrítøkum.

Nú so nógv fokus er á umhvørvið og burðardyggja vinnu, skuldi man trúð, at øll royndu at tillaga seg eina so umhvørvisvinnarliga vinnu sum gjørligt; men so er ikki.

Íbúgvararnir á Arran hava sett mótmælisbannarar upp kring oynna móti Bakkafrost nú um nýggjárið. Ikki eitt kis hevur verið at hoyrt um tað í føroysku fjølmiðlunum. Higartil havi eg bara sæð hesa greinina

<https://portal.fo/dagur-24495/skotsk-motmaeli-moti-aetladari-alistod.grein>

Seinasta heyst tóku íbúgvararnir á Arran eisini lógvatak nærhendis Millstone Point, sum liggur nær havnabýnum Lochranza, har fleiri hundrað fólk hildu í hendurnar á hvørjum øðrum, og nú um nýggjárið vórðu so 6 mótmælisbannarir móti Bakkafrosti settir upp kring oynna

<https://www.sundaypost.com/fp/hundreds-create-human-chain-on-isle-of-arran-to-protest-proposed-new-fish-farm/>

Robert Cumming, sum tók lut í mótmælisgonguni sigur: "Lochranza barmurin – eitt sera vælumtókt ferðamál hjá ferðandi og bátum, fer at verða sera nógv dálkað og oyðilagt av skarninum frá laksaringunum. Vit verða skumpaði til vikis fyri lötuvinning, sum ikki fer at síggjast aftur í nærumhvørvinum. Ein náttúruperla, sum vit ynskja at varðveita til okkara eftirkomarar, verður oyðiløgd".

Sambært Paul Chandler fer skarnið undan laksaringunum at svara til skarnið frá einum býi á 66.000 fólk og ikki 14.000, sum SSC (Bakkafrost) vil vera við.

"Haraftrat fara tey at seta tól upp, sum fer at styggja kópar, nísur og springarar burtur – djór, sum altíð hava verið her, og sum vit og ferðafólk framhaldandi fegin vilja síggja".

<https://www.theguardian.com/environment/2019/dec/31/protest-plans-salmon-farm-lochranza-arran>

Eisini verður upplýst, at Bakkafrost hevur keypt SSC via eitt ukrainskt felag.

Nær fær ein fyrítøka nokk í kassan?

Líkist hetta ikki rættiliga nógv av tí, ið er farið fram í Føroyum seinastu árin?

Tað er nærum dagligdagskostur hjá okkum at hoyra um øki, sum meira ella minni eru lögð í oyði av dálking frá alivinnuni, sum til dømis við Hvannasund.

Tá tað ræður um at verja náttúruna, er stórir munur á Skotlandi og Føroyum. Skotar hava ringar royndir av dálking frá alivinnuni, so teir eru á barrikadunum, beinan vegin okkurt øki er hótt. Í Skotlandi eru eisini nógv øki friðaði náttúruøki. Vit eru eftirbátar, so tað forslær, tí í Føroyum er ikki eitt einasta øki friðað náttúra.

Fjørður aftaná fjørð verður tillutaður alivinnuni. Politikararnir síggja bert lötuvinningin, og so kann man rópa so galið man vil. Hugsu bara um, hvussu illa tað til dømis gekk hjá mótmælisfólki og FNU at verja eina av okkara seinastu perlum - økið vesturi á Víkum ...

Eitt kent danskt orðatak er: "Rotterne forlader den synkende skude".

Er tað við at henda nú?

Hvør fjørður her heima er steindeyður. Alt lívið, ið plagdi at vera har, er horvið. Fáir og eingir fuglar at síggja, og alt alt ov kvirt. Har alt fyrr uddi av lívi, eru nú bert leivdir eftir alivinnuni at síggja. Plastichjól, plastic og aftur plastic. Eingin vil kennast við nakra ábyrgd, og so slett ikki alivinnan.

Fyrr sá man nísurnar spæla sær í Nólsoyarfirði. Tað ger man ikki longur, tí helst hava styggingartólini hjá alivinnuni stygt tær burtur. Kóp sá man eisini javnan; men hann sær man sjáldan nú. Láturkópurin er í stórari afturgongd, og har hevur alivinnan óivað ein stóran leiklut, tí kópur má bara skjótast við riflu, og tað er bert alivinnan, ið hevur lov at hava riflu og skjóta teir. Hvat kópaslag, sum annars verður skotið, leggur eingin í, so steinkópurin – sum einaferð var vanligur, hevur ongan møguleika at koma fyri seg aftur í Føroyum við hetta lag.

Æðan er eisini í stórari afturgong. Sambært greinini "Gongdin hjá æðu, teista og heiðafugli í Nólsoy" í Frøði nr. 2 frá 2019 eru greiðar ábendingar um, at alivinnan er orsøkin til afturgongdina, tí æðan leitar eftir føði í sandbotni, har hon finnur krækling og onnur botndjór. Slík føðistøð kunnu í nógv størri mun enn fjøra vera ávirkað og oydd av alivirksemi á firðunum. Sama úrslit er man eisini komin fram til aðra staðni í Europa.

Man kann so siga, hvat hevur tað, sum hendir í Skotlandi við okkum at gera? Jú, tað hevur alt við okkum at gera, tí náttúruna eigur eingin av okkum – hon er bert til láns, og eigur at verða latin okkara eftirkomarum í sama standi, sum tá vit høvdu hana um hendi, og eigur ikki at verða týnd av ráðaríkum einstaklingum í reinari peningagreði.

Enn livi eg í vónini um at vit einaferð aftur fara at síggja nísur bóltá sær í sjónum, síggja forvitnan kóp fram við landi, og gorran og leikan av fugli í fjøruni. Og hvør veit? - kanska kann man eisini onkuntíð í framtíðini fara aftur á seiðaberg?

Marita, Tórshavn 06.01.2020

